

## CÍLE LEKCE

- procvičí dovednost orientovat se v osobních věcech bez využití zraku
- rozliší pravdivá a lživá tvrzení o životě handicapovaných lidí
- uvede příklad vhodné pomoci nevidomému člověku

## POMŮCKY

- šátky na zavázání očí
- losy pro dělení do skupin (pracovní arch)
- dokument Jsme úplně normální



**1. Poslepu.** Žáci sedí v lavicích, vyučující je vyzve, aby si vzájemně zavázali oči. Vyzve je k následující soutěži: jakmile splníte úkol, který vám následně zadám, začnete se hlásit číslem v pořadí, ve kterém se umístíte, tzv. první se ozve slovem první, další zvolá druhý, následuje třetí, ...

**Úkol:** najděte co nejrychleji ve své tašce žákovskou knížku, mobilní telefon<sup>1</sup> a klíč od bytu. Telefon se žákovskou držte v levé ruce, v pravé ruce držte klíč od svého bytu – snažte se držet konkrétní klíč, pokud je jich na svazku více. Jakmile budete hotovi, hlase své pořadí.

- Co bylo v daném cvičení nejobtížnější?
- Může nastat ve vašem životě situace, kdy budete potřebovat najít poslepu klíče od bytu nebo mobilní telefon? Která?
- Činilo by toto cvičení problém nevidícímu člověku? Svůj názor zdůvodněte.



**1. Mýty a fakta.**<sup>2</sup> Práce ve dvojici; žáci si rozlosují kartičky se symboly pravda ✓ a lež ✗. Dvojici tvoří žáci s opačnými symboly. Úkolem dvojice je rozhodnout, zda uvedené tvrzení je správné nebo jde o špatnou domněnku. Ke každému tvrzení však napíše argument, kterým svá rozhodnutí zdůvodní.

- Člověk s tělesným handicapem není schopen bydlet sám. ✗
- Lidé s postižením zpravidla vědí o své odlišnosti a jsou o ní také schopni mluvit. ✓
- Zdravé děti nejsou schopny mezi sebe přijmout postižené dítě. ✗
- Lidé s postižením si hledají přátele pouze mezi handicapovanými lidmi. ✗
- Člověk s postižením má mít právo rozhodovat sám za sebe. ✓
- Člověk s postižením by měl být chráněn tak, aby nemusel podstupovat žádná rizika. ✗
- Postižený člověk má právo odmítnout nabídku pomoci od druhého. ✓
- Nevidomý člověk nemůže hrát na hudební nástroj, nemá možnost se naučit skladbu. ✗
- Na nevidomé lidi je třeba mluvit velmi pomalu a srozumitelně. ✗
- Znakový jazyk je výhradně řečí rukou, kterými znakuji různé symboly. Pro každé slovo existuje jeden znak. ✗<sup>3</sup>

Aktivitu vyhodnotíme až po následující projekci.

**2. Projekce** dokumentárního filmu **Jsme úplně normální**<sup>4</sup> (CD\_EtV ⇒ Empatie ⇒ Video ⇒ jsme\_normalni.mp4). Vyučující požádá žáky, aby si během projekce zapisovali své postřehy z následujících témat:

- S jakými nejčastějšími překážkami se potýkají handicapovaní lidé?
  - s údivem lidí
  - s nerespektováním, že v některých situacích nepotřebují pomoc
  - s bariérami (např. živé ploty stínící výhledům);

<sup>1</sup> Pokud žák nevlastní mobilní telefon, domluvíme se na jiné osobní věci, např. peněženka, penál.

<sup>2</sup> SOUČKOVÁ, Ludmila ed. a KATEŘINA SUCHÁ ed. *Jsme, jací jsme*. Praha: Člověk v tísni, 2007, s. 48.

<sup>3</sup> Znakový jazyk je vyjadřován řečí celého těla, rukama naznačené symboly jsou doprovázeny pohyby celého těla, zejm. mimika ale i další doprovodná gesta, která mění například intenzitu naznačeného symbolu.

<sup>4</sup> Jsme úplně normální. In: *Chodící lidé* [online]. Sirius, © 2011–2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://www.chodicilide.cz/#dokument>

- s lítostí ostatních
- s bezhlavou akčností
- Jak by měli k handicapovaným lidem přistupovat zdraví lidé?
  - Brát je co „nejnormálněji“;
  - když něco nemohou dělat, nevylučovat je, ale naopak hledat možnosti, jak danou věc udělat jinak;
  - zeptat se, zda nepotřebují pomoc; respektovat, když pomoc není potřeba.

**3. Vyhodnocení** aktivity Mýty a fakta. Vyučující vždy přečte jednotlivá tvrzení, dvojice zvedne symbol odpovídající jejich stanovisku ✓/✗ a dostane prostor pro argumentaci.

- Změnili jste po projekci dokumentu některé své postoje? Které?



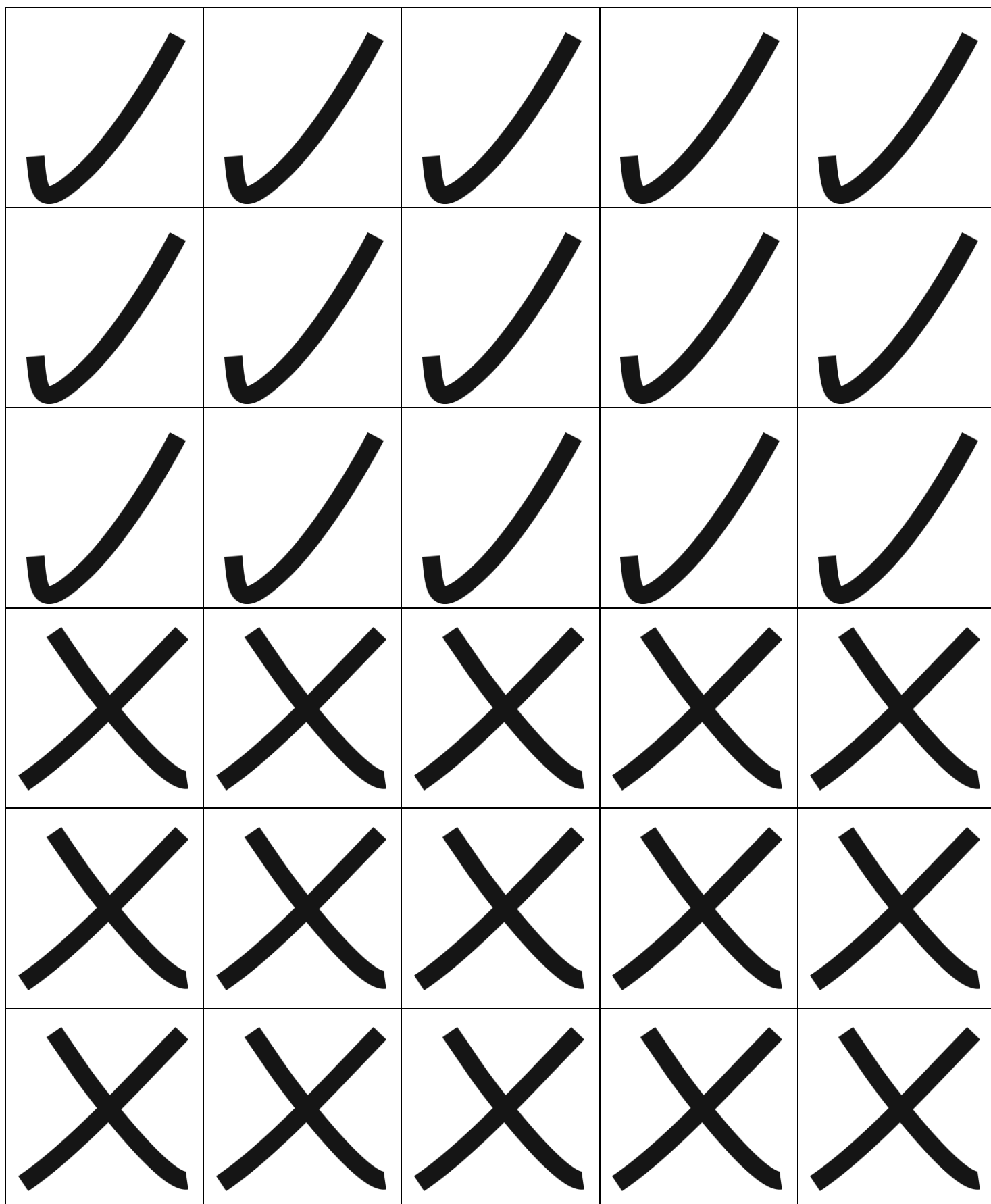
**1. Individuální úkol (domácí).** Vyučující vyzve žáky, aby se seznámili s webem [www.helpnet.cz](http://www.helpnet.cz)<sup>5</sup>, který sdružuje informace pro osoby se specifickými potřebami. Jejich dalším úkolem je připravit se na možné setkání s nevidomou osobou. Prostudují text **Desatero pro kontakt s nevidomým** a do sešitu si pořídí stručný výpisek. Žákům bez možnosti přístupu k internetu poskytne vyučující pracovní arch 2.

1. Pomoc nabídněte, avšak nevnučujte.
2. Vyvarujte se projevům soucitu a podceňování.
3. Nevidomého, kterého znáte, pozdravte vždy sami jako první. Když vstoupíte do místnosti, kde se nachází nevidomý, dejte se zřetelně poznat – pozdravte a představte se. Rovněž upozorněte na to, že místnost opouštíte.
4. Když se nevidomý octne na ulici, na nádraží apod. v orientačních těžkostech, zeptejte se ho, zda mu můžete nějak pomoci. Potom stačí, když nevidomému nabídnete, aby se lehce zavěsil do vaší paže.
5. Při nástupu do dopravních prostředků netlačte nikdy nevidomého před sebou, ale jděte sami první. Nevlačujte nevidomého na sedadlo, stačí, když položíte jeho ruku na opěradlo. Při vstupu do auta položte jeho ruku na horní rám dveří.
6. Když nevidomý vstoupí do restaurace, ocení pomoc při vyhledávání věšáku a volného místa u stolu. S jídlem si poradí sám, stačí, když mu povíte, jak je jídlo na talíři uspořádáno. Určitě uvítá informace o tom, co všechno je na stole (sklenice s vodou, váza, popelník atd.), a kdo u stolu sedí spolu s ním.

## SEBEHODNOCENÍ dle sady kritérií

Kritéria	★★	★	☹
<b>Hra</b> Poslepu	Všechny tři věci jsem našel/našla poslepu v časovém limitu dříve, než druhá polovina třídy.	Všechny tři věci jsem našel/našla poslepu v časovém limitu později, než první polovina třídy.	Některé věci se mi nepodařilo najít. Aktivity jsem se nezúčastnil/a.
<b>Úkol pro dvojici</b> Mýty a fakta	U více než 2/3 výroků jsme označili správně jejich platnost/neplatnost. U každého výroku jsme zdůvodnili svou volbu.	U více než 1/3 výroků jsme označili správně jejich platnost/neplatnost. U většiny výroků jsme zdůvodnili svou volbu.	Správně jsme vyhodnotili méně než 1/3 výroků. Do práce jsem se nezapojoval/a, protože .....
<b>Individuální úkol</b> Když potkám nevidomého člověka...	Pořídil/a jsem výpisek z textu Desatero pro kontakt s nevidomým.	Opsal/a jsem celý text Desatero pro kontakt s nevidomým.	Úkol jsem nesplnil/a, protože .....

<sup>5</sup> V případě, že některý žák nemá doma přístup k internetu, vyučující mu poskytne tištěnou verzi, viz pracovní arch k této aktivitě.



## Desatero pro kontakt s nevidomým (In: [http://www.sons.cz/desatero\\_k.php](http://www.sons.cz/desatero_k.php))

Při setkání s nevidomými občany upadají mnohdy ostatní lidé do rozpaků. K odstranění zbytečných zábran při takových setkáních přijměte několik užitečných rad:

1. Mějte na paměti, že nevidomí jsou zcela normální lidé, kteří mají různé přednosti i nedostatky jako každý jiný. I mezi nimi jsou lidé výjimeční, inteligentní i méně nadaní.
2. Při setkání s nevidomým se chovejte přirozeně a nevnučeně. Pomozte tam, kde je to nutné, a to způsobem taktním a nenápadným. Pomoc však nevnučujte.
3. Vyvarujte se projevům soucitu - o ten dnešní nevidomí naprosto nestojí. S velkým povděkem ale vždy uvítají i sebemenší pomoc, která jim přijde vhod ve ztížených podmínkách. Nepřipusťte ani podceňující nebo snižující výroky, vždyť nevidomí mají právo na úctu a uznání stejně jako všichni ostatní.
4. Nevidomého, kterého znáte, pozdravte vždy sami jako první, i když je mladší než vy, a k pozdravu připojte i jeho jméno, aby věděl, že pozdrav patří jemu.
5. Když vstoupíte do místnosti, kde se nachází nevidomý, dejte se zřetelně poznat. Pokud vás nepozná podle hlasu, povězte svoje jméno. Tichý pohyb neznámé osoby v jeho okolí působí pochopitelně nepříjemně. Rovněž upozorněte na to, že místnost opouštíte.
6. Velmi nepříjemně na nevidomého působí, projednáváte-li jeho záležitosti nikoli přímo s ním; ale s jeho průvodcem. Průvodce nevidomého pouze doprovází, nikoli zastupuje.
7. Když se nevidomý octne na ulici, na nádraží apod. v orientačních těžkostech, zeptejte se ho, zda mu můžete nějak pomoci. Velký hluk, prudký déšť i sníh velmi zhoršují nevidomému orientaci v prostoru. Potom stačí, když nevidomému nabídnete, aby se lehce zavěsil do vaší paže, protože takto může snadno jít krůček za vámi, sledovat směr vašich pohybů a na vše včas reagovat.
8. Při nástupu do dopravních prostředků netlačte nikdy nevidomého před sebou, ale jděte sami první. Nevtláčujte nevidomého na sedadlo, stačí, když položíte jeho ruku na opěradlo. Při vstupu do auta položte jeho ruku na horní rám dveří.
9. Když nevidomý vstoupí do restaurace bez průvodce, jistě ocení pomoc při vyhledávání věšáku a volného místa u stolu. S jídlem si poradí sám, stačí, když mu povíte, jak je jídlo na talíři uspořádané. Určitě uvítá informace o tom, co všechno je na stole (sklenice s vodou, váza, popelník atd.), a kdo u stolu sedí spolu s ním.
10. Když budete nevidomého doprovázet delší dobu, popište mu hlavní rysy okolí, vybavení místnosti a osoby, které se kolem nacházejí. Při popisování se nemusíte vyhýbat optickým dojmům a barvám.

## Desatero pro kontakt s nevidomým (In: [http://www.sons.cz/desatero\\_k.php](http://www.sons.cz/desatero_k.php))

Při setkání s nevidomými občany upadají mnohdy ostatní lidé do rozpaků. K odstranění zbytečných zábran při takových setkáních přijměte několik užitečných rad:

1. Mějte na paměti, že nevidomí jsou zcela normální lidé, kteří mají různé přednosti i nedostatky jako každý jiný. I mezi nimi jsou lidé výjimeční, inteligentní i méně nadaní.
2. Při setkání s nevidomým se chovejte přirozeně a nevnučeně. Pomozte tam, kde je to nutné, a to způsobem taktním a nenápadným. Pomoc však nevnučujte.
3. Vyvarujte se projevům soucitu - o ten dnešní nevidomí naprosto nestojí. S velkým povděkem ale vždy uvítají i sebemenší pomoc, která jim přijde vhod ve ztížených podmínkách. Nepřipusťte ani podceňující nebo snižující výroky, vždyť nevidomí mají právo na úctu a uznání stejně jako všichni ostatní.
4. Nevidomého, kterého znáte, pozdravte vždy sami jako první, i když je mladší než vy, a k pozdravu připojte i jeho jméno, aby věděl, že pozdrav patří jemu.
5. Když vstoupíte do místnosti, kde se nachází nevidomý, dejte se zřetelně poznat. Pokud vás nepozná podle hlasu, povězte svoje jméno. Tichý pohyb neznámé osoby v jeho okolí působí pochopitelně nepříjemně. Rovněž upozorněte na to, že místnost opouštíte.
6. Velmi nepříjemně na nevidomého působí, projednáváte-li jeho záležitosti nikoli přímo s ním; ale s jeho průvodcem. Průvodce nevidomého pouze doprovází, nikoli zastupuje.
7. Když se nevidomý octne na ulici, na nádraží apod. v orientačních těžkostech, zeptejte se ho, zda mu můžete nějak pomoci. Velký hluk, prudký déšť i sníh velmi zhoršují nevidomému orientaci v prostoru. Potom stačí, když nevidomému nabídnete, aby se lehce zavěsil do vaší paže, protože takto může snadno jít krůček za vámi, sledovat směr vašich pohybů a na vše včas reagovat.
8. Při nástupu do dopravních prostředků netlačte nikdy nevidomého před sebou, ale jděte sami první. Nevtláčujte nevidomého na sedadlo, stačí, když položíte jeho ruku na opěradlo. Při vstupu do auta položte jeho ruku na horní rám dveří.
9. Když nevidomý vstoupí do restaurace bez průvodce, jistě ocení pomoc při vyhledávání věšáku a volného místa u stolu. S jídlem si poradí sám, stačí, když mu povíte, jak je jídlo na talíři uspořádané. Určitě uvítá informace o tom, co všechno je na stole (sklenice s vodou, váza, popelník atd.), a kdo u stolu sedí spolu s ním.
10. Když budete nevidomého doprovázet delší dobu, popište mu hlavní rysy okolí, vybavení místnosti a osoby, které se kolem nacházejí. Při popisování se nemusíte vyhýbat optickým dojmům a barvám.